

محمەد نەمىن ئى
نوسمان

كۈتۈپخانىسى (PDF)

كوردي - ئورويى

بە رھە فۇكرن

كوردى - ئوروپى

بە رەھە فۇكرن

مقدمة

تعد آثار تعدد اللغات في العالم شوق الانفسان ورغبته في معرفة
لمصل هذه اللغات . حتى اوائل القرن العشرين كان جل اهتمام
علماء اللغة منصبا على ايجاد علاقة القربى بين اللغات وعلى محاولة
اعادة تركيب اللغة الام ويمكن ايجاز الطريقة التاريخية في معرفة
اصبل اللغات بما يلي :-

يحاول اللغوي ان يقارن بين اقدم الاشكال المكتوبة لعدد كبير
من كلمات اللغات التي يحاول ان يجد اصلا واحدا لها بعد ان يضح
جانبا تلك الكلمات التي يظن انها تقليد لاصوات تقوم بها مسياتها
ONOMATOPIA فهو ياخذ اقدم شكل للكلمات في لغة
(آ) مثلا ويحاول ان يجد ما يقابلها او يقاربها معنى ولفظ في اللغات
الاخرى تحت الدرس ، ويعتقد اللغوي ان اللغات التي يقارنها من
اصل واحد اذا ازداد عدد الكلمات التي تتشابه او تتقارب في اللفظ
والمعنى وبمد تبيانه اتجاهات التغيرات للوحدات الصوتية
المعنوية (ا) في كل لغة ، يعيد اللغوي تركيب اللغة الام اي اللغة
التي انحدرت منها اللغة المقارن بينها . ان وحدة الصوت ، الصوت -
المعنى ، الذي تحويه اكثرية الكلمات المقارن بينها تبعت على الاعتقاد
انه كان موجودا في الاشكال القديمة لتلك الكلمات في اللغة الام ،
ومع تكرار العملية مع كل صوت في كل كلمة يقيم اللغوي وحدات
الصوت - المعنى ، لفة الام واشكال كلماتها .

لقد قام المؤلف بصبر وبدون كلل وبسليقة لغوية ، بتعقب
التشابه ، اللفظي - المعنوي ، بين مفردات من اللغة الكردية وعدد
من اللغات الاوروبية على ما بينهم من بعد في مكان وزمان انفصالهم
عن اللغة الام .

الام بصورة مفاجئة بينما في الحقيقة هي ليست كذلك حيث انه لا بد ان تكون هناك مراحل وسط بين اللغة الكردية واللغات الاوروبية التي قارن بينها .

ان هذا المؤلف مساهمة كبيرة في موضوع لم يتطرق اليه احد - على ما اعلم - من لغويي الاكراد ، وانها مساهمة لغوية مفيدة لو قام بمثلها علماء اللغة من اكراد وغيرهم بمقارنة المفردات الكردية القديمة باخواتها في ، الپشتو والفارسية ، القديمة لا يمكن اقامة اللغة الام المشتركة التي تقابل اللاتينية القديمة التي تطورت واصبحت اللغات الفرنسية والاسبانية والايطالية والرومانية والبرتغالية .
نسال الله التوفيق لما فيه الخير .

اياد جهاد شمس الدين

ماجستير في علم اللغة

بغداد / تشرين اول / ١٩٧١

(١) اي PHONEME . لقد تكلم گرم (GRIMM)

9 (RASK) حتى عن الحروف .

پیشی

وه كو من زمانى ئنگلیزی دخواند من تن تینادهر كوئگه لسه
گوئیت هین وه كو زمانى مانه بدهنگ و مهعنا نهف چهنده
لنك من تشته كئی غریب نه بو ژبه ركو یازانا نه وه كو زمانى مه
زمانه كئی ئندوئوروییه . ژنشكه كئی فه هزاره هاته پیش من ما بو چ
نهز مهحناكمه ئی فه ره ههنگی ئنگلیزی بی ل بهر دهستی من و هه
گوتهك یا هو رو بدهت بنقیسم من خو توشكر و دهست بخاندانا
فه ره هنگی كر .

سهاد و چل و دو هزار بیژه و گوئن ییت تیدا بیره و
پیشالقه بنیات و ژیده ره . سال ۱۹۶۵ی من دهست بی كر و سال
۱۹۷۰ی من بدوماهی ئینا رافا من نه شه بو یا دناق بهر په ریت ئی
کتیب دا ، به لئی لگه ل هندی ژى نهزی پشت راستم كو گه لك من
هیلانه دناقرا ژكیم ده می نان شه پرزه بی بكاریت دئی فه ییت
نقیسینی . هه رچه وا بیت من بهر كا خو ژنائی ئینادهر و من كار ه كئی
وه ساكر كو چ كوردیت دی بهری من بهر یخو نه دای .

نهف كتیبه دوجارا هاته بهر چاپكرنی و ههردوجارا ژى
قسمهت نه بو . به لئی دفتیر ديار كه م كو جارا دوی بناسیت
(كورئى زانیاری كوردبو) یا شهرت دانایه بهر من لسالا ۱۹۷۲ی كو
دفتیر نهز لپیشی بیژم كو زمانى كوردی ژگه لهك زمانیت نه وروپایی
كه فنتره ژبه ر هندی مروفه دشتیت بهرعه ئی زمانى ئنگلیزی
بكهت (۱) نه گه ر ئی چه ندی نه نقیسم كتیبا من ناهیتته چاپكرن .
نهف داخوازه لگه ل هندهك داخوازیت دی من هندهك ژوان بجه
ئینان به لئی یائیکن نه ، ژبه ر نابیت ژلائی علمی فه مروفه هه ما
ژبه رو كا خو و ب (گوتره) بیژیت زمانى كوردی كه فنتره ژگه لهك

(۱) ناما كورئى زانیاری كورد ژماره (۲۷۹) ل ۱۹۷۲/۵/۲ یا بو
من هه رتی .

ژبه کول سه رچ بنیائیت علمی نینه - بڼی گوڅ من نه فو بو (کورده)
ژبه کول سه رچ بنیائیت علمی نینه • بڼی گوڅن من نه فو بو (کوردي)
نقیس و من گوت نه گه رداستیه ک نان زاینه ک هه وه هه یه نیشا من
بدوهن دابده مه بهر ناخفتنا خو نو داخوازا هه وه به جهه بینم و
وه بیژم • به لڼ نه (کور) ژکه ری خو نه هاته خواری نه ز چیا و نه و
چیا و کتیبیا من ما بڼی گیا •

نه فرو دوعا ژخودی دکام کو نانه ما من بدهت نه ز فن
نقشتو کڼ دانمه پیش چاقیت ملله تی خو و بشیم بیت مایی ژی وه
لڼ بکام •

ل فیره دقیت ژبیرنه کم سوپاسیا براده ر سه یدا (نه یاد جهاد
شمس الدین) بکام بو وی نالیکاریا بنرخ و بهر که تی یا بومن کری
لدمن فیراچونا فن نقشتی و پیشه کییا بو نقیسی خودی کاری
وی راست بینیت •

نه مینی نوسمان
هه پلتر / خنیران / ۱۹۸۱ تی

IE	IND-EUROP.	Goth	Gothic
AS	ANG-SA-	SP	Spanish
ME	MID-ENG-	MLG	Middle low German
LG	Low German	ML	Medieval Latin
MD	Middle Dutch	MHG	Middle High German
FR	French	D	Dutch
OHG	Old High German	Cym	Cymric
Sons	Sanskrit	OS	Old Saxon
ON	Old Norse	Gme	Germanic
Celtic.	Celt.	SW	Swed. Swedish
L	Latin	Scot	Scottish
MLR	Middle Irish	Dan	Danish
G	German		
GR	Greek		
OFR	Old French		
LL	Late Latin. Low Latin		
Goel	Goelic		
IT	Italian		

ناف - ناو - رونیا ځه خاړنې
شوشنې نآفدانا دار و بارا •

Celt: Avon.

نانکو - یه عنی - هو

IT: Anko.

نالآ - پارچه په رویا مله تا ، نان
حکومه تان ژیک ديار دکهت •

L: Alaris

Ala ژ

نانکو : چه ځک ، وه کو چه نگی

نه - نو - ن

نورد - زه مین • نوز •

ME: Erthe.

MLR: Ert.

G: Erde.

AS: Earthe.

IE: Ert.

نادوی - مار و مور نه خاسمه پیټ
شینکاتی دکوژن •

IE: Adder.

ناخ - (ده نگی) بو ديار کرنا نه خوشیا
مروقی •

AS: Acan.

ME: Aken.

LG: Aken.

MD: Akel.

IE: Agos.

ناہ - (ده نگی) ژبو ديار کرنا نه خوشیا
ژانا، په چه تبونې

FR, L: Ah.

OHG: A

SANS: A

ناشکرا - ديار • پيش چاف •

OFR. ME: Escare. Skere.

G: Eskara.

بالاف - جل شويستن

ME: Lave.
L: Lavare.
OFR: Laver.

(بال + ناف) لتيقا نافي

باز - غار - تپه ربون • غاردان •

ME: Passen.
OFR: Passer.
LL: Passare..

بينگاف ، هتگاؤ • پيشقه چون •

بانگ - گاري ، خواستن ، بدهنگه کي
• بلند •

ON: Banga.
G: Bengel.

دهنگي دژوار ي بلند

بهر - بهرد • کهقر • دهقي •

ME: Beril
OFR: Beril.

نهم - کوما حازرا • نيمه •

ME: Hem.
SANS: Vayam.

نهمس - نهز - نهمن - کهسي
• ناخفتنگه ر يي کت ، نير نان مي •

SANS: Asmi.
IE: Wes.

نمبار - عمبار - جهي پاراستن و
• خر کرنا تشتي •

AS: Embar.
FR: Embarrer.

نانگو : دسته سه رگرن • به ندگرن
• دانانا تشتي ل پشت شيشکا •
نهف بيژه دبیت ژنوی که فتيته ناؤ-
زمانی کوردی ههروه سا عه ره بي •

ب

باب - باوک - باف - يي بچويک يي
• دهپته نافگرن •

L: Papa.
GR: Papa.
G: Papa.

بہ نگین - ناف •

ME. OFR: Benign

• خوش مروق •
• دبیت ژ (بہنگ) ہاتبیت •

بہراز - خنزیر

ENG: Porkos.

بہتل - نہخوشی و گرانیا عویرکی
• (معدہ) ژ بہر خارنی •

ENG: Bots.

بہل - قہکری ، رہپ - گوہ بہل •
• قیت •

IE: Bhel.

بہند - بہستن - گریدان •

ENG: Binol
ME: Binden
AS: Bindan
ON: Binda
IE: Bhendh.

بہر - روی تہفنی ، تہردی ،
(بہولن درپژ) •

IE: Bher.

بہر - لپیش • پیش سینک •

ME: Pre.

FR: Pre.

L: Prae.

IE: Per.

بہر بہر - سہرتراش •

ME: Barbour.

OFR: Barbeor.

ژبنیاتین (بہر + بر)

بہر - تہفنی ہری ی سقک بو
• نوشتنی •

ME. AS: Bratt

GAEL: Bratt.

بہتہر - بہتران • ناخفتنا بی وج
• نہدجہا •

ENG: Patter

ME: Patteren

Pater ↑

برو - بروی - مویست بنی ژینی
هندی مینا •

ME: Browe
AS: Bru
ON: Bruh
SANS: Bhru-h
IE: Bhru.

بجوك - بجويك - گچكه - زارو
هور •

FR: Bijox.

بزوت - داری سوتی ، ناکر بسهری قه
(ب سوت)

ME. AS: Sot
MD: Soet
IE: Sed.

بو - هاته دنیا ، چیبو • پهیدا بو ،

ME: Boure
AS: Bur

ژوور - زنج (کوخ) ناکنجی
بون •

IE: Bhev
L: Fvi

قهژین • هه بون
ژ نو پهیدا بون

برك - (دمنی) بای بدهنگ
ژته روی دهر دکه گیت •

ME: Bir. Byr
ON: Byrr
IE: Bher.

بر - قهت - پارچه و پرتکر •

ME: BOREN-BORIEN
AS: Borian. Bryne
IE: Bher. bhrel

برادر - هه قال - دوست •
دهسته برا •

ME. AS Brother
GOTH: Brothar
L: Frater
SANS: Bhratar
IE: Brater.

برویسی - بروسک - چریسکا ژ
عه ورا قه دپه شیت •

FR: Brusque

چاڤکر ، بلهز • دژوار •

IT: Brusco
L: Ruscus

پاک — تهمیز — بڑوین

IE: Pak.

پان (پان) — روی راست •

ME. OFR: Pane

L: Pannus.

پہر — چہنگ — ریش

SANS: Parna

IE: Per.

پہر — پہرین — نیساک سواربونا نیر و
من • نهخاسمه حیوانا •

IE: Per.

پہنجرہ — کولینا جامکری یا ناقاہییا
سو دیتنی و دربازبونا بای و
رونامین •

ME: Pagine. pagend.

ANGLO. L: Panganus

Pagine

Pangere ڑ

• سینہ کا جودا — سینہ کا دہرقہ •

بوت — سوړك — بورییا کورت یا نافیج
درباز دکہت •

ME: Boot. Bote

AS: Bat

G: Boot

IE: Bheidh

• بہلہم • کولانا قورمی داری و کرنا
• بہلمی • ہرچی تشتی و دک وی
• ہم دزاین کو بوت ڑ داری دہیتہ
• چیکرن • داری دقہورنن و دکہنہ
• بوری •

بوغہ — بو مرغ نان گائی گران ،
نہسک •

ENG: Bovine

LL: Bovinus

• نمان • گران •

پارت — ہڑمارہک نان کومہ کا خہلکی
خودایہ ٹیک و لیکدای ٹہوا
• ہوا ٹیک بیر و باومر و
• سلعت یاہی • حزب •

ME. OFR: Parti
Partie

L: Partiri
Partis.

• پارتی •

پئی (پین) — دو ماہییا لنگی مروف پئی
• رادوہستییت و دجیت

FR: Pied

L: Pes

IE: ped.

Pad.

پین — پین — لیدانہ کا قایم یا پین بو
• پیشفہ نان پاشفہ

IE: Bhen.

پینٹاف — ہہ سٹاو • پیشفہ بر نہ کا فردہ
یا پئی ل رہ می چوتی

IE: Penth.

پوز (پیوز) — دفن ، کہ پو ، کہ پی •
• کون

ME. AS: Nosu

L: Nasus

SANS: Nasa

IE: Nas.

پہنج — نہینوکیت درندا نان بالندا •

ME. OFR: Pounson.

• پہنجی بالندی نیچیری دکہت •

• پوری — حوری •

ME: Faerie

OFR: Faerie.

حورینہ کا بہرہزر خودان ہیزہ کا
• جادوی (سحری) •

پر — رییا چیکری لسہر ٹاف و نہوالا
• بو دہربازبونی •

IE: Bhru.

Breu.

پرت — پارچہ •

ME: Part

IE: Per.

پير - (پير) - ژى درېژ • كال •

ENG: Peer

OFR: Pair

Per

IE: Pres.

• سهروك ، مروقي مهزن •

پيروز - ژى هاتي - موباردك • بهرگه تي

FR: Pieux

L: Pius.

پيك - په ترومه • زيرومي كرنا دو
په نكيت دارا ، داره كا نوي ژي
• دبيت •

ON: Spikr

L: Spika

IE: Spoke

Spire

• سهري تيژ يي تشتي ، گر نه ژور •
• برين ب سهري تيژ •

پوچ - پوچ - بن وچ ، بن كاكل •

FR: Pesche

ENG: Peach.

• مروقي بگريسي نه دميا خه اكي
• دگه ت •

پياله - جاما فه خارنا چاي •

ME. OFR: Viole

L: Phiala

GR: Phiale

• شيشه كا نه كوير • جامه كا ته نك
• ذراف بو تشتي يون •

پيس - قريژي

ENG: Piss

Pissen

OFR: Pissier.

• ميزتن •

تہ فن — لیکدانا بہندکا کو بینہ ٹیک
 پارچہ • و بکار بین بو کونہ بہر •
 ڈانکو بیٹہ کونال — پھروک •
 نان ہر تھتی دی •

ENG: Weave
 AS: Wefan
 G: Weben
 IE: Webh.

تہ قیان — رھ قین و ژدہست دہر کہفتن •

IE: Teq.

تہ ہر — نافی مروقی نیر •

ENG: Temerity
 ME: Temeryte
 L: Temeritos
 Temere ڈ

خورتی و چہلد زکیا بی بہر بی
 دتین • ہلہہ لی •

ت

تا - تق — ئداری نان تھستی •

ME. AS: Tima
 IE: Da.

پارچہ — پارچہ کرن •
 لیک قہ کرن •

تہ پ — (دہنگی) دہنگی پ، یلا دبیت
 ژلبدانا پانییا لہ پی • شہ پ •

ENG: Tap
 ME: Tappen
 OFR: Taper

توس — لہرز ژتھتہ کی بسہ ہم •

L: Minadorius

تہ قلہ — وەرگہ ریا نا لہشی سدر و بن
 پاشی قہ گہر بیٹہ قہ وەک خو •
 قولینک •

ENG: Diclina
 ME: Declinen
 OFR: Decliner

تهلهه — تلهه — خه فکا نیچیرقان قه ددهن
دا جه یوان بکه گنی و بدهست
• بگرن

ENG: Toil
OFR: Toile
Teile

L: Tela

• تورا نیچیری • تهلهه تهفنی •

تراش — برینا موبا • گیای وهک فریزی •

ENG: Trash
ON: Tros
IE: Der

• برینا دقبیل و بژییت زیده •
• چیلکیته هسک ژدارا • وهرباندن •

تک — (دهنگی) نهو دهنگه وه کو مروق
پله کن ل تشته کی بدهت • نکیتا
سه عه تی — تک تک مروق
لدرگه هی بدهت •

ENG: Tick
ME: Tek-Tekk
D: Tikk
MHG: Zick:en

ته تک — شدیای ، بی فره هی •

ENG: Tight.
IE: Teuq

ته رازی — ته رازو — ههردو روییت
راست ، دو چاقکیته فروش تشتا
• بی دکیشن •

ENG: Terrace
FR: Terrasse
L: Terra

• راست — تیک ریتر •

تهر — بئاف • ناقدای •

L: Natare

تهست — نامانی جلکا تیدا دشون ،
• نان هه فیری تیدا دکن تهشت •

ENG: Test
L: Testum
Testa
SANS: Tashta
IE: Tashta

ت

ت

تو — کہسی کتا بی دگہل دھیتہ ناخفتن

ENG: Thou
ME: Thu. Thou
AS: Thu
G: Du
SANS: Tu
IE: Tu.

توتیا — نارکی ہویر قوتای زکوتیا ہانہ
قوتان • کورہ دکہ نہ چاقیت کون
کہ دمرمان •

ME. OFR: Tutie
SANS: Tuttha ॐ
اوکسیدا زنگ •

تور — تقر — سہ بزی رہہ خر سور
سپی ٹان رہش نابیتہ لینان بہلن
سپی کون و خارن بہ تہری •

ENG: Turnip
FR: Tour
ENG: Turn

شہیلیم

سہ بزی — شینکاتی — بی رہہ
خر •

تیک — پارچہ کا پہروکی ٹان دقبیلہ کا
پان دھیتہ دروین نقبہ را دو
دو پارچیت پہروکی دہیتہ گہہ بو
ہردوان •

ENG: Tick
ME: Teca
L: Theca

پارچا پہروکی یا دھیتہ دروین و
پر کرن بہ مہووی ٹان پہرا • وہ کو
بالین •

تیل — زیدہ ی حوای • گہلہ ک لوس •

ENG: Pecl
FR: Peler

ژی یونا ہویا ٹان تیغلن تستی
سپی کرن •

تمٹی — تیرناف — پر ژ نافی • ٹان
بائستہ کن دی بی روون • پف بی ژبہر
ہندی ٹان ترش ہونج زہلہ ہہ قیری

ENG: Tumult
ME. OFR: Tumulte
L: Tumultus

پف ہوی — ٹان خولک و قہ لافہ تہا
تستی ہاتیبہ گہورین ژبہر
کارہ کن دناقدا •

ج

ت

جوان — جهرت چاڦگر • خوشڪوڪ •

IE: Juwen.

جو — جوڳه • رڀيا ڪولاي لٽهردي بو
برنا ٺاڦي •

ENG: Dock

IT: Doccia

ML: Ductio.

جوڙين — جڦاڻه ڪا تشتي ، ٺان خه لڪي •

ME: Joynen

Joinen

OFR: Joindre

Juindre

L: Jungere.

جوڙين — گڙيانا تشتي د ده ڦي دا •

ENG: Chew

ME: Chewen

AS: Ceowan

G: Kauen

IE: Gieu.

توش — ڪه تنه سينگي ٽيڪ ب هلاڪه فتن •
پڙهه مان و شه پرزه بون ب ڪاره ڪي
مروفي به ٿيٽ به ٿيٽ •

ENG: Touch

ME: Touchen

OFR: Tochier

Tuchier

FR: Toucher

گه هشتنه ٽيڪ ب چره نگی بیت یا
دو تشتا • مروفا •

تومب — (ده نگی) ده نگی ڦيڪه فتن
تشته ڪي • له شه ڪي ب ٺهردي •

ENG: Tumble

AS: Tumbian

FR: Tomber

• ڪه فتن •

ج

جهڙ — جهڙي ٺاڦي •

EN: Jar

FR: Jarre

ج

چه وچه و — ناخفتنا پوچ • قمرله شه.

EN G: Gew. Gaw
FR: Joujou
D: Giegagen.

تشتی چافگری پوچ — بوکا مندالا

چه قو — کیرکا به رویکی نا بپوک.

ENG: Jack knife

چهره — پوی مروفی •

ME: Chere
OFR: Chere-chiere
L: Cara. ژ

چیر — ناخفتنا ددیژ • چیروک •

ENG: Jeer
Cheer

ترانه • ناخفتنا بکه نی •

ج

جر — بگر و فه کیشا ناخفتنی بتوندی

ENG: Jar
OFR: Gierran

جیمک — بجو کیت ب جون بوین •

L. ME. OFR: Gemellus,

جوی — جوله که • جوهری

ENG: Jew
FR: Jueu

چه له نکی — چالاک — خورت • زه لام چاک

ME: Chalenge
OFR: Chalenge
Chalonge.

شهر کرن — خولیکدان —

دار — بنا شينكاتن يا مهزن پر بهلك
و تا . قورم نان بساق نان ناييت
وي وه كي هسك .

ENG: Tree. den-dare
G: Dendaron
L: Dendron
IE: Derew.

دالهه — ناز . نازداري .

ENG: Dally
ME: Dalien
OFR: Dalier

نهمجدي — نهخاسمه بو نهفيني

داس — پارچه ناسني دهفخوار و تير
و بدهسك . دهپته بكارنيان
بو برينا دارا .

ENG: Dash.

ليدانا قايم . برين — بدلخاندن .

خودي — خوا — خودا .
بن نهرد و ناسمان داناي .

ENG: God
IE: Ghwa

دا — گاري بوري — ده بازبوي —
گوهاستنا تشته كي ژنيكي بو .
دي بدلن مروفي . پهيدا بونا
تشته كي دي بي نوي ژتشته كي .
وهك فيتي . دهستنانا پارا . بونا
بچوكا ژلاي خودي قه . . هتد .

IE: Dare.

دا — نيخستنه خاري ، بو نشيف بو . .
بچويكي ههروه كو به گوتي . .

IE: Dhe

— دايك — ژهندي هاتيه

دهل — دهلی — دبیریت • ناخفتن • گوتن

ENG: Tale
ME. AS: Talu
D: Taal
IE: Del.

دهنگ —

ENG: Tongue
LL: Dingwa
IE: Dnghu
Dnghwa.

نه زمان — ناخفتن — زمان •

دهه — (هژمار) ژبیکي ههنا ټیک

ژنه هی زیده دگریت •

GR: Deka
L: Decem
SANS: Daca
IE: Dekm.

دهف — تی ، یی چه فوی ، شیري
مروق خارنی پی دخوت •

IE: Geph.

داعویران • نه رزینک •

داوه شانن — پیدانا نایم بو لای ژیری
— شیف —

ENG: Dash
ON, ME: Daschen.

دهپ — داری هسک یی راست بری •

ENG: Tub
ME. MD: Tubbe
IE: Dep

پارچه کرن — برینا دارا ئان
تشته کی دی یی راست و پیکه نانا
وان •

ددر — رییا بو ناف خانی و دهرقه •
پارچه تشته کی پیقه موکم دکهن
کو بیته گرتن و قه کرن •

ENG: Door
AS: Duru
ME: Dur
G: Tur
IE: Dhwor

د

درنده - دهبه - ساخه تبت دهبه ،
دل رهنق ، نه مروقه ، وه حش .

ENG: Obdurate
ME: Obduratus
L: Obduratus
Durus. ڈ

دل رهنق ، بن ههست .

ددان - دان - پارچه ههستيت هوپر
بيت ددهقن جانوه مرادا و خارني
بن دهيرن .

L: Dentis
CYM: Dant
OS: Tand
ON: Tann
AS: Tanth
SANS: Daru
IE: Edent. Edont.

دزي - برنا مالن خه لکی بنې زانينا
خودانی .

ENG: Deceit
ME: Deceite
OFR: Dceite

درو - کارى کریت .

د

دروار - درون : کارى دهزي و دهري

ENG: Darn

به هاندنا ٹیک

IE: Der

دروار . دروين

دواندن - ڈیک بڑکاندنا ته فني ، پيستي .
له شي . . هتد .

ENG: Rend
ME: Renden
AS: Rendan
OFR: Renda
IE: Rei-der

درو - ناخفتنا بن بنگهه ، يا چيکری .

ENG: Drool

ناخفتنا پوچ يا بن مهعنا .

دروست - جهن باومر بن کرنی یه .
وه کو بیترین : مروقه کنی دروسته .
بن تمامه .

ENG: Trust
ME: Trust
ON: Traust.

باومر پی نینان ، کرن .

دڙل — نوهاله کا گهله ک کویر .

IE: Dhel.

دور — هه می ده خ گرتی . دور مال
خانی . . هند .

FR: Rondeur

ME. AS. ON: Torf

IE: Dorbh-os.

لیک زقری ، ودر بوی وه کو که زین

دی — دهی — سو پالدانی ، سو کرنا
کاره کی ، دی ودره دی .

L: De

G: Doch.

دیو — مروه کی نه ژده ها . ل ناله
فولکلوری کوردا گهله که به حس
وی به . نیشانا درنده و خون
پیزایه .

ENG: Dave

بزراده شتی نانکو : جانی دینده ،
نان مروقی ده هبه .

دلوب — چیک یا ناکي نان تشنه کی
رون .

ENG: Blob. Bleb

دو — (هژمار) ئیک و ئیک جوت .

ENG: Two

ME: Two. Tu

AS: Twa

GR: Duo

L: Duo

IE: Dwou

دو — دو — ناهه ماست ، ماستاو .

ENG: Dew

پن بشه ، ته پاتی .

ENG: Dough

AS: Dog

IE: Dhaigh.

تیکه له کی رونی کی کیمه کی تیر .

راپهرين - دست‌هلينان . بزلفا
قورتال بونين ژتشته كي .

L: Rapere

ژي ستاندين ب کوته كي . بخورتی .

رازان - خو دديژگون لسهر نقينا نان
سهردي .

GOTH: Razn.

راکه - بلند ژ نهردي . هلکړه .

IE: Reig.

راوهسته - راگره . بپريغه تهچه . مهره

ME. STAC: Restan

L: Restare

FR: Rester

IE: Sta. Ste.

دي - نيران - ديتنا چاقا . بيناهي .

L: Videre

IE: Deik

دين - عمل دسهرې نه مای . شپيت .
ديوانه

ME: Din. Dyn

AS: Dyne

ON: Dynr

IE: Dhwen-Dhun.

له جويينا ناخفتني بدهنگه كي بلار .
و بن ناهير . بن تبعه تي .

ديدي - جولاندك - هيزك .

ENG: Diddle

خو هزاندين ، لقين بو پيشقه
باشقه (گوتنه کا
عاميه) . کوند نييه

ق

ق

قمت - برين -

ENG: Cut
SW: Kuta
ME: Cutten.

قهست - چون بو لای بهرچاف .

ME. OFR: Queste
ML: Questa

• چونوسه حرن

قهپات - قهرامك . سهردهر . تژی

IE: Qap

دهسته سهرگرن . دهپته گرن

رمد - هردي پدار و باری ب فیتي
چاندي .

L :Rewos

نهرد

رهمزیل - شهکستی - بی چاره کریت کري

ENG: Revile
OFR: Reviler
ME: Revilen

رزی - گه تی بویی .

SP: Rocin
ME. OFR: Rosine

رهنگی رهش یی په ییابوی ژ خو
رهورینا رهنگه کن دی .

ON: Rotinn
ME: Roten

• رزی بون
ژبنیاتی :

IE: Rev-Revd.

د

ق

ك

كارولن - گملا ك دمواريت بارگري و
خودانيت وان لگه ل . دكه قندا
زجهن خو دچونه دوير بو گرین
و فروتنی . نان نوغره کنی .

ENG: Caravan
OFR: Karavan.

كالك - پتلافا بنی وی لاستيك نان
چهرم و ده خیت وی دزرانہ
بدو به ندکا ب په حنی - پاشییا -
پنی فه دهیته گریدان . دبیزنه
ولن به ندکا : شروخه .

ME: Calke
AS: Calc
L: Calx.

که پر - خیفه تا ژدار و به لکا دهیته
نافاکرن .

ENG: Kip
DAN: Kippe.

قوپ - بری ، قهت گري . گه تن .

ENG: Chop
OFR: Coper
Md: Cappen
D: Kappen.
IE: Gr-eu-b
IE: Cer

ژ

قوت - کورت .

D: Kop
ME: Coppe
AS: Copp.

قیری - گازییا بلند - گرینا بلند .
قیزی .

ENG: Cry
OFR: Cries
IE: Gor
IE: Ker. Kor.

رِه هوان — بی لهنگی ، ل خاندنی
قاخفتنی ، نان ریقه چونی .

AS: Rowan
ME: Rowen
IE: Ere.

رِهو — جه فجه فا سه گان .

(بازاری) ENG: Row
IE: Rei

بگر و قه کیش و جرا ناخفتنی
بره نکه کنی دل ئیش و نه خوش .

رِک — راوه ستیانه کارمق یا بیر و باومدی
• عناد

ME: Wreken
AS: Wrekan

تول — ئیشانندن .

G: Racken
IE: Wreg.

لی شاندن — هاقیتنا ئیکی
ب ناخفتن .

رِه ممی — سه بزا به لگیت وی بادای وهک
خه سسی به لی مه زنتره و ردنکج
وی شینه کن سپیتاله یه .

ME. L. FR: Kalamos
SC: Kole.

رِهق — هسک • شدیای .

ME. OFR: Rigour
L: Rigor
Rigere
IE: Reuk.

رِهه — ریتسال — بنی شینکاتی بی بن
ناخی .

G. L: Rhizoma
G: Rhiza مهروهسا
IE: Wrad

ز

ریتن -- گوو کردن -- دمر که تنا هزاوا

OHG: Redan

MD: Reter.

ز

زمنکل : زهنگ • زاقوس •

G: Zunge

• نمین

— زهنگی زمانهك یی ب نیقه گنی قه
هژیانا وی دهنگ په یدابیت •

زهر — به قلی خولی و لوس •

ENG: Spur

ME: Spure

AS: Spura-spara

G: Sporn

IE: Sp(h)er.

SANS: Sphurati

بالدهك — تشتی دهستی مروقی
پالدهت وهکو مروقی دگریت •
دهست زهخوش •

ریویار — ریویار — زی •

ENG: River

L: Riparia

OFR: Riviera

IE: Rive

ریوت — ریوت — دهست کورت • بی جلك
ریوس

OFR: Riote

ME: Riote

مروقی ژری ده رکه تی و ب که یفا
خوه دزیت • لدویف سه ری خوه

ری — ریگا — نهردی مروقی لی دچیت
یی نیشانگری •

IE: Reg

به روکا راست

IE: Roikwa

ری

ریخ — صلیت دهوارا ، پیساتیا وان •

G: Rauch

بیها گنی — بوگن •

س

ز

س

سا : یں دبیزیت • سه کو • نه لیت
• ده لئ •

IE: Seqw

— (تماشہی سه کو بکه ۰۰)

صابون — صابون : تشتی مروف جلکا
و سمر و دهست و چاقان یں
• دشوت •

ENG: Soap

ME: Sope-sape

AS: Sape

G: Seife

L: Sebum

IE: Seib.

— دبیت یا وەرگری بیت بو
• زمانئ کوردی •

سار — سارد — تهزی — به فلی تهرمی •

ENG: Swale

ON: Svalr.

L: Sperrere

یه قی — کوچکوچه • پارچه کا
مه عده نئ خر یا رهخ زفر سویار
بیه خنیا پیلاییت خو فه دکهن و
لظه نشستیت دهواری دهن ، دا
سقا بچیت (مهماز) •

زیف — زیو — چه کیت ژنکا بیت سپی
ژئی دکهن • مه عده نه کن سپی یں
• ببه هایه •

ENG: Silver

ME: Sylver-Selfer

— باومدی نه وه گو نهف بیژه یا
ئندوئوروی نینه به لئ یا
• وەرگریه •

زه لاته — گه لک ره نگیت سه بزه ی بیت
• هاتینه تیگهل کرن بو خارنی •

L: Salata

ME: Salad

OFR: Salade

— دبیت نه ژمیژه که فبتیه
• زمانئ کوردی •

سه حكه - تماشه كه • بنیره •

ME: Saka

ON: Saka

IE: Sag ۛ

سمر - كلوخى مروقى • بان •

L: Sier.

Sur.

سمروك - سه رى جقاته كى • ريبه رى
• كومه كى

L: Serenus

شهرىف • پايه بلند •

سه كو - يى دبيرت • ده لبت •

IE: Sequ

- (بنیره سا ••)

ساكو - چاكيت •

L: Saccus

G: Sakkos.

چاكيتنه كى كورت ، نه تهنگ ،

زن و بچوك دكه نه بهر خو •

هروه سا دبيرنى Sacque

ساقار - كه نمى كه لاندى و قوتاي پاشي

• هراى - كورد كه لك دخون •

ME: Savouri

OFR: Savoreie

Savour ۛ

خارنا تام و پين خوش •

سه تين • سه تم - هلنگتن •

ME: Stomblen

ON: Stumla ۛ

هلنگتن لريه اچونى •

ME: Stameren

D: Stameren

IE: Stem ۛ

هلنگتن ناخستنى •

س

ستیر - هه یقیٔت بچویک و هویر ییت
رون و هلاویستو ل ناسمانی. نید
ژوان - نان پتر.

ENG: Sterne
AS: Steorra
D: Ster-star
IE: Ster.

ستیرک - جهی دانان و پاراستنا دهخل
و دانی خارنی ل ناف مالا.

ENG: Store
ME: Stor. Stoor
OFR: Estorer. Estor

مخزن. جهی گهلهك تشت تپلا
هاتیسه خرگرن، سو کرین و
فروتنی، نان کاره کی دی.

سه بان - خولام. کریگرتی.

ENG: Sop
ME: Soppe
AS: Sopp
Supan

به خشیش. دانا دراهاب کیمرن

س

سه گز - سه - سه - سه یوانی نوبه دارین
لپهزی و مالا دکهت.

L: Sagay. Sagacis
ENG: Sagacious

بین کهری تیر. تیگه هشتی.

سیه - گهزنده سپی نان رهش یا هویر
دکله قیته ناف له شسی مروقا.
مور.

G.L: Sepia

مورا هویر یا گهلهك پی هه ی.

ستینگ - میشا زرد یا گهزهك. کیسه کی
ژ زرکیتنی مهزتره.

ME: Stingen
AS: Stingan
ON: Stinga
IE: Stengh

تپلا چون. دهرزیکا پیسه دان و
گهزتنی یا گهزندا، نادوییا.
گهزتن. پیسه دان.

س

س

ستری - درك • زلکئی سهرتیز •

ME: Stra
AS: Strea

کا • زلکیت کایک

سرا - بپریز • لدوئیک

L: Serare
Sera ژ

(دیت یانوی بیت دزمانی مهدا)

• سقیل - سویل بجلکیت باژیریا •
• نهیری •

ENG: Civil
FR: Civilis
L: Civilis
Civis ژ

(یانوییه)

سه ندهل - سول پیلاقه کا سقک •

ME: Sandalie
L: Sandalium
G: Sandalion

(دیت یا نوی بیت دزمانی مهدا)

سه نگول - سه بی زهخم •

ENG: Singular
ME: Singuler
OFR: Singuler
L: Singuler
Singulus ژ

کنه ژره نگی خو • کیم وه کی وی
• هنه •

سه ماومر - نافدانکی ناف که لاندنی بو
چای چیکرنی دنیاتدا ژ روسی
هاتییه دبیژنی (سامه فار) نانکو
بی دنافخودا دکه لیت •

س

س

سور - په ننگي قورمزي •

OFR: Sor.

سوند - سوز و په يمان ب نافي خودي •

ENG: Swear.
Swounds

G: Schworen

IE: Swer.

سوار - يچ ل سهر پشنا هه سپي نان
تشته گي دي • عه گيد •

ME: Soren

OFR: Essorer.

فرين - بلندبون ل باي • سهر كه فتنه
سهر نهردي ، ژ نهردي بلندتر •

سوير - شور - تير خوي •

ME: Sour. Sur

G: Soure

L: Suros

IE: Suro-s

IE: Sal

سوير
خوي

سلك - په ننگه گي ته ننگه يچ په روگا
(قوماش) بو جلگا •

ENG: Silk

ME: Silke. Selke

AS: Seoluc

L: Sericus

ژ

هندهك زانا بيت زمانى هزردهن
كو بنياتي في دبيت ژ زمانى
(چيني) بيت •

ستون • ستوين - داري ستوير • نان
ناسني ددانه بهر نان بن
گرانیه گي بو پ اگرتني •

ME. AS: Stemn

G: Stamm

IE: Stebh. Stip

سل - عاجز • توره •

ME: Seli. Sili

G: Selig

نه حه قبي • کاره گي پيکنه که فتي •

ش

شهلته - روی ب سهر نهینادا دگرن دا
قریژی نه بن و نه دریین . وه کو
دوشه کا نان بالیفا .

ME: Scheltroun
AS: Sceldtruma

تشتی تشته کی دی دبن خوفه
دپاریزیت . نان بهره قانی ژئی
دگهت .

شهرم - جهیا .

ENG: Shame
ME: Schame
G: Scham
IE. Skam.

شه مبلول - مروقی تدارهک و ریغه چون
کریت و گران .

ENG: Shamble

ریغه چونا گران و کریت .

سماق - دندکیت هویر وهک نیسکا
دسور و دترش .

ME: Sumak
OFR. ML: Sumak
G: Schmach
IE: Smeg(h)

تام خوش - تشتی دگه نه دناف
خارنن دا . دا تاما وی خوش بیت .

D: Smack
LG: Smacke

تره قینا مروق ژ دهقی خو دینیت
وه کو خارنه کا خوش دخوت .
مرچین .
مرچینسا ژ دهقی دهیت دهی
ماج کرنی .

سین - بیناهییهک . دیتنهک .

ENG: Scene
L: Scena
FR: Scine

جهه کی دویری چا فکر ، نان
مروق بهری خو بدهتی .
(منظر - عربی) .

ش

ش

شبه - بته راتي - (رطوبه ت)

IE: Se.

شكهف - سيپيهك نان سه به ته كا داري
كولای وړه نين .

G: Schaben

IE: Sqebh

ړه نينا روئ تشته كي .

ME: Skeppe

ON: Skeppa

سه به ته كا خړ يا ژ داري هاتييه
چيكرن .

شكهفت - كونجا ، خانې ، كولای دناف

• چيپيرا

هاتييه بناف كرن ژ بهر كارئ

• قه وړاندين وړه نيني)

EN: Cave

ME. OFR: Cava

Cavus. ژ

شهنگ - ړه ننگ جوان - خوشكوك .

ENG: Chic

FR: Chic

MHG: Chic ژ

شبهت - وه كو . وه كي ټيك .

AS: Sib

ME: Sibb

G: Sippe

IE: S(w)e-bh

شريق - ناخفتن نان جرا بدهنگي بلنه
و نه خوش . قيرې بيشهري .

ME: Schriken

ON: Skrika

• گرېن

GMC: Shrike

گرېن بدهنگي بلنه . قيريت
مروقه كي توره .

ش

ش

شہ قله - داریت درائینہ بانیت خانیا •

ENG: Shackle

• خانیکن بدارا ناکاری

شہ ف - پاشی پروژناقا •

ENG: Shade • سسیہر
IE: Shot
ژ
تاری

شہ کر - شرینی • شرینیاز لہوہ نا دھیتہ
گفاشتن و پارزنین •

ENG: Sugar
ME : Sugre
OFR; Sucre
ML : Succarum
SANS: Sarkara

شاکیر - مروقی لہوچہ • ناخفتن سار
و بن وج •

ENG: Chaffer
ME: Chaffare

ناخفتن انامسار
ہرہوسا

ENG: Shaver

مروقی رومق • بن تبعہت

شارتن - شارون -
لپیش چاف نہہیلان

ME: Scheard

شہ پ - (دہنگی) تہپ لیدان بتشتہ گن
پان •

LG: Sklapp.

ش

ش

شيف - خارنا دانى روژناقا

ENG: Sheaf
GR: Schoub

خر کرنا دان و گولیکا و کرنا
• نیک قهشت

شوفیر - ناژو - هاژو •

FR: Chauffeur

اوتوموبیل هاژو (دیت یا نوی
بیت)

شقان - چاقدیری پهاا • مهرا

ENG: Sheep

ME: Schep

AS: Sceap

GR: Schaf

مهړ - بهز

مهړ - بهز

(نهزی ژی پشت راست نیم
دیت دنیاتدا نیک بن)

شهل - شهلوالی زه لاما بی ژ مهردزی
• کری

FR: Chalon

ته فنی تشتی ل بن خوقه بهرزه
• دکت

شسگ - ژ بهرانی مهزنتیر • بهرانه گئی
• مهزن

ON: Skegg

IE: Squeg

هریده کا ستویر یا پر •

شکاندن - پهلخاندن - ژ ری پیچان
• بادان

IE: Sheth.

ش

شوبن - جهه کن لئ حاتییه رو نشتن و
پاشی مایه بن خودان بو دمه کی
• کورت نان دریز • نیشان •

FNG: Sign
ME: Sygne
OFR: Signe
L: Signum.

شین - ره نگی ناسمانی •
بلند و مهش بونا نشتی چاندي و
• گيی •

FNG: Sheen
ME: Shene

• جوان - چافگر (اخاذ) •

شیژن - دهرزییه کا گر • بو درونیا
تشتی ستویر دعیتیه بکارنیدن •

L: Schisme
FR: Cisme
G: Schizein.

• تیرا چون •

ش

شهرم - کاری نه شرین • (حه یا •)

FN: Shame.
ME: Schame.
G: Scham.
IE: Skam.

شهلته • شهل
پهروک • کراسین • باسه
تشته کیدا • فان له شی

ME: Scheltroun
AS: Sceldtruma

• نیهانی ، تشتی پاریز •

شیر - چه کن شه ری بی به ری ناسمنی
• دریز و دهف تیز •

ENG: Sword
ME. AS: Scord
G: Schmert
IE: Swertom.

فہلینتہ - مروفتی پوج - بین بین وچ
سہر سہری

ENG: Fall
ME: Fallen
IE: Phol

کہفتن - مروفتی بہ حسنی وی
بخرابی دہیتہ کرن

فہلہ - مہسیحی • تاور •

ENG: Falacy
ME. OFR: Fallace
L: Fallacia
Fallax. ژ

ہزر نان بیرو باوہریت جودا بیت
دو کہ سا • نانکو ہر ٹیک نہ
وہ کو بی دی • بگر و فہ کیشا
ناخفتنی یا بین دوماہی •

بیر و باوہریت خہکت •

شیم - مروفتی نہ تہ نا گھلہ ب: زائے •
بچوگن نہ تہ بتی •

ENG: Shimmy
FR: Chemise ژ

لقین و ہزیان • ہر وہ کو مروفتی
سوار •

شلاق - لیدانہک - زللہ •

MLG: Slagge
G: Schlacke
IE: Slak.

ف

فامیلین - بنہ مال - میر و ژن و بچوگ •
بیت مالہ کن •

ENG: Family
IE: Dhe-mo ژ

ف

ف

فاما - بسپور - تیدگه هیت .

GR: Pheme

دیار کرنا تشت فیانی ب ناخلتنی

فابریقه - کارگه ه .

FR: Fabrique

L: Fabrica

(دبیت یا نوی بیت)

فبرو - درموین . نه فسانه . بن بنیات .

ENG: Fairy

ME: Faiere

OFR: Fairie

په ری - گیانداره کن نه فسانه .

فند - حیله - دسهردابرن .

ENG: Fend

AS: Feond.

مروغن خاپینولا .
فرت - خو هالیتنه کا مسفک

ENG: Spurt

ME: Sprutten ژبنیات

• خو هلافتین بو پیشه

فیر - هوی بوی . زانی .

ENG: Fare

ME: Faren

IE: Per.

فرزی - گیاین تیکرا شین بوی دهه
به لافه .

ENG: Friz

FR: Friser

قه نيسان - خو قه شارتن بو نيچيري نان
خو هاويتنا تشته كي نان
هنگفتنا وي .

ENG: Venison
ME: Veneison
OFR: Veneisum.

نيچير - راق . غارگرن ل دويف
تشته كي بو گرتنا وي .

فير - چاق خيل - جه ويل .

ENG: Veer
FR: Virer و

پيچان و ريبا راست ، بادان .

فيز - (دهنگي) - دهنگي باي سفاك
دچيت . نان بورينا تشته كي دي
بلهز و دهنگ زي دپه شيت .

ENG: Wheeze
ME: Whesen
ON: Mvaesa.

فرن - كويره - ته نورا قه پاتكري

ENG: Furnace
ME: Forneis
OFR: Fornais

(دبيت يا نوي بيت)

قه گرن - دسته سه رگرن ، دهر و وي
پاللان .

ME: vencusen
OFR: Vinqur
L: Vincere

دسته سه رگرن بشهر . قه گرنا
بليكدان .

ق

ق

قهوراندن - کولان ژ ناک تشتیپدا ،
 — وه کو باجانه کن بو لینانا دولی ،
 نیپراخا •• هتد •

IE: Qeu

قول - (واوا کورت) کون ، کونه کا
 بچوک • کور - قور •

ENG: Hole

ME. AS: Hal

G: Hohl

IE : Qual. Qul.

IE: Qual. Qul.

قورنەت : کوزی •

ENG: Corner

ME: Corner. cornier

OFR: Corniere

LL: Cornerium

corno

ژ

ق

قلون - باسکی کوره ک بسهری قسه
 — توتنی پی دکیشن • غلیون •

L: Calamus

IE: Kalamet

قەنتار - پیکه گریدانا هفساریت دوارا
 — کو ئیک لدویف پی دی بچیت •

ENG: Contry

OFR: Gantier-chantier

L: Canterues

GR: Kanthelios.

قەنتار - کیشان بته رازین •

FR. ML: Quintal

centenarius

ژ

سەنگا کیشان • سەنگا صد
 • کیلوگرام

ك

ك

که لوتن - شکاندنا تشته کی بیدانا .
وه کو که زوانا .

ك

IE: Qel.

• شکاندن

که لاش : پیلاکه کا سقک ژ بهدکا و
جانک و دمزییا ، روی وی دهیته
چیکرن •

GR: Kalesche

FR: Caleche

که مهر - شویتک - پشتین - بهری ژ
زیفی دهاته چیکرن قولیت وی
وه کو نیر و مییا ل سینگی دبهستی

که ر - حیوانی زردپی بی گوهر دریز •

G: Kummer

MHG: Kumber

ME: Cumbern

LL: Combrus

IE: Gem.

IE: Ker

• مهژی مشک • بی مهژی - گیز •

• گورکن • زه بط کرن •

IE: Ker. Kor.

• دهنگی کریت •

که لهک - (که لهک) - کوما بهرا نان
نه فشیته که فرا • بیت بدهستی
دانای • تشته کی دی وهک وی •

که ر - (که ر) پرت • پارچه •

IE: Queleg

IE: Qer.

• پرت پرت کرن •

ویژ کرنا بهرا • نان تشته کی دی

ك

ك

كود - نامانی ته‌دا ، یی خازوگا نامانه‌کی
 داری‌یه یی کویر •

AS: Codd
 IE: Ceud.

داره‌کی نان تشسته‌کی مروفا
 بقهورینیت و وه‌کی نامانی لئی
 بکته •

کونج - کونه‌کا ، جهه‌کی مروفا ، نان
 ده‌ه‌به ، خو تیدا بیاریژن و
 قه‌جه‌ویین • نه‌م دش‌یین دازین
 (ملجا • مخبا - عربی)

GR: Konche
 L: Concha

جهه‌کی ره‌خ و روی موکم بو خو
 پاراستنی • قه‌شقولکا موکم •

کوچک - دیوان •

ME. OFR: Couche.

جه‌یی بیته‌ن قسه‌دانی • جه‌یی
 روینشتنی • ته‌خت و تشیت
 دی بیته‌ روشتنی •

کتک - کیتک - پشیک - پشمیله •

ENG: Cat
 FR: Cato
 G: Katze
 IE: Qat.

کوم - هژماره‌کا تشمتا ، مروفا ، بیت
 لره‌خ ئیک ، لسه‌ر ئیک ، لدور
 ئیک ، جه‌میای •

ME: Cokke
 DAN: Kok
 L: Com
 IE: Kumelos.

کو - چه‌وا ، چون ، بو‌سیاری •

IE: Qwe. Qwo.

ک

ن

کوخک - کوخه .

ENG: Cough
ME: Cophen
MD: Cuckn
AS: Cakkian.

کورت - به قولی دریز . بلندی . نان
دریزیه کا کیم .

ENG: Short
AS: Scort
FR: Court
L: Curtus
IE: Qrtos
Sqr ژ

کورتان - جلی دهوارا .

ENG: Curtain
ME. OFR: Cortine

پسه رده - کوتالی بسسه
نشسته کی دا . نان ژره خه کی نان
ههردوا ساتیه خاری . بهلکی
تیزیک نان ریکه فتی تره لگه ل بیزا .

ENG: Tartan
ME: Tirtaine
OFR: Tiretaine ژ

تفه کی تیکه له .
ههروه سا
کوتال ، یه روکه کی هری بی
بخیچیت راست و ره نگی .

کوچه ر - ره فهند - خه لکی جهی خو
قه دگوهیزن لگه ریانا سالی .

ENG: Coach
FR: Coche
G: Kutche

عه ره بانا هه سپ : کیشن له ف
عه ره بانه دیناندا لهنکاریا بو
جارا لیکنی یا هتیه چیکرن و
ناقن وی : Kocsi. Kocs:

به لکی مروقیبت لگه ل عه ره بانو و
خودانیت وی . بیت جهیت خو
قه دگوهیزن دبیزنی : کوچهر .

ENG: Coacher

کون - قول .

L: Lekune

کوچو - سه گز .

ENG: Coach dog

سه گزی کوچه را .

کریٹ - نہ شرین • ریکنہ کرینی •

ENG: Critic
FR. L: Critique

دوخشہ • دینو ترنا • ریکنہ کرینی
تشتہ کی • کاردکی •

گھ

گھرم - گھل - بهولنی سمار •

ENG: Warm

• تین شیر •

IE: Ghwer

چہر - لری چون • گھران •

IE: Ger-er

ریقہ چون برہ نگہ کنی نہ راست •

کولاک - کلای - کوم •

OFR: Collotta.

گوژ - خونریژ - قاتل •

IE: Gwej.

کویری - تاکنا ناسی دناف چہپ و
چویریت گویزی دا •
گویزا بزہ حمہت تاکنا ری
دہیتہ دہر •

MHG: Tower

G: Quer

• بچہپ و چویر - ریکنہ گہفتی •

کی - کیژ مروف • بو پیاری • کی •

L: Qui.

کفن - جانگی سپی بی دکہنہ بہر دریہ •

ENG. ME: Coffin

OFR: Cofin

GR: Kophinos

• داربہست - نابوت •

گ

ک

گر - جھہ کی بٹاخ نان بہر یں بلند -
• گرد

G: Krufta
IE: Ger.

گران - بسہنگ • بہا یہ کی گھنگ

ENG: Grain

دنگ - سہنگہ بو گیشانا ڈیری
• بسہنگ

IE: Gweran

گریل - پالانا تشتہ کی خر • ریغہ چونا
• تشتی خر

FR: Role
Rouler • کرنا وی

گری - گرین - گریان - مروقی ووندنگ
• چاقان دبارن • ٹو کار

ENG: Cry
ME. OFR: Cri
CYM: Cre
IE: Gar. Qrie

گہلی - دولہ کا فرہہ دناف دو چیادا -
• دہر بہند

ENG: Valley.
Gully
FR: Goulet

گہلو - گہلی - ٹہی مروقان یں ہوہ
• گوہ لی

IE: Kleu.

• گوہ لی بون

L: Cluere

• گازی کری

گدی - مروقی داھدوز •

ENG: Giddy
ME: Gidie
AS: Gydie

مروقی سوزا ددہت و بچہ
• نائینیت

ل

لا - نال • رهخ •

ENG: Lateral

L: Lateralis

Latus

ژ

لاجلاج - دومانیا ددقی بی مهردولا
پیکه کریدان • (شدین - عربی)

ENG: Latch

ME: Lacche

• پیکه کریدان •

لدوچه - تامسار • ههستی گران •

NORW: Laggja

• دره وین •

لهیلان - نوردی راست • ودکو ددشمنی •

SP: Lyna.

گرایچک - نشسته کن خرکری ودکو گوی،
توبین • ژ فورری • تهفتی •
به فری • • هند •

IE: Glembk

گوری - فوبر • کورا مریا تیندا وه د شیرن

AS: Gor

گرداف - کوره کا ناخ به سه ردادای

DAN: Goor.

گلیر - ژانگ و نفا به ددقی دا دهینه
خوار •

L: Vilis

گبژ - سه رگران - بی هوتس •

IE: Kueje.

لوت - لوڙ - خو هلاڻ پٽنه ڪا نرم ، وهڪو
پيڙهه چوڻا چوچڪا .

ENG: Leap
MD: Lopen
IE: Klou-b.

لوبڪ - سه بزي بدهندڪ ، ڙ فاصوليا
هورتر . به اي ڪنڊانڪ دريڙتر .

ENG: Lupine
L: Lupinus.

لهوئي - پيس - نه پاش .

ENG: Lout
IE: Leud

لبف - لپڙ . لپهه . لپهه . ست ٿان چوٽي
پارچيٽ هنداف و نشيقي دهڙي .
و دهڙي و ددانا قهه شپرن .

ENG: Lip
G: Lippe
IE: Leb.

لف - بزاف . جولان .

ENG: Live.

ين بزاقه . يني بڙيانه .

لنگ - پي ، ڙ سهري هه نا بني .

ENG: Leg
ME .ON: Legg
IE: Leg

لو - ري - رهنگ ، پيسا .
(وڌو = بقى ري ، هوسا . .)

ENG: Law
FR: Loi
IE: Legh.

لؤل - ستران گوتن ، گورانی گوتن .
 نان ناخفتنا ب ناواز ب هاویشکران
 نان نقاندنا ساقا نان بچوکان .

ENG: Lull

ME: Lullen. Lollen

م

ماره - به ندا ب نا فکرنا نیر و می .
 که ژن و میتر .

ENG: Mark

IE: Mareg

نیشانکرنا تشته کی ب نا فنی
 خودانی .

ماست - شیرئ مه هی .

ENG: Mast

ME: Maste

G: Mast

IE: Mad

بی بیرون - ب دوهن .

GR: Mastos • مه مک ، چچک •

گوهان •

لور - ناواز . نان ریبه کا تایبه نی یا
 گوننا ب ناواز ، دهیته گوع لئ بون
 ژ ددقی نیکی نه خوش - سیبه
 ب سه ری هاتی نان نیکی لئ هری
 پی گوتنا بگری ، نان هیدی و
 مه لول .

نه فچه نده تشته کی چاق
 لئ کرنی یسه (تقلیدی) لرناف
 کوردان به لافه • ده ننه کن وه کو
 لورانندی • باور • لورانندن

ENG: Lore

ME: Loor-lore

AS: Lar

G: Lehre

زانین نان فیروبون - تشته کی کو
 گریدانه ک هه ی ب گاره کن تایبه تی .
 نه خاسیه چاق لئ کرنی (تقلیدی)
 من بازه ره فولکلور (فوکت +
 لور) یا بوئی هاتیبه ب نا فنی .

ENG: Folk-lore

فولکلور •

Folk خه لکن ژنیکی ملله تی

کس و کار

Lore فیروبون - خاندنا تشته کی

به یوندی هه ی بملله تی ره •

دیسا بیژه کا هی ژی یا هه ی

گریدانه ک یا هه ی :

مهڙي - تڻتڻي دٺاف ڪلوهڻ سهرڙي دا
و ههستييا .

IE: Mazgho
Magho.

مهرجو - ٺاڦي ڪچا ٺان ٺنا ، ڙ مهرجان .

ENG: Margaret
OFR: Margrete
L: Margarita

مهرجان ، ٺاڦي مروڦي مي .

مهسين گوگوگي بلويلي ، ٺاڦي دکهني
بو دهست شوپشتني .

ENG: Basin
ME, OFR: Bacin
LL: Baccinum

ٺاماني ٺاڦي - دهستنيو (مفسله)

ماش - داني وهگو نيسڪا . مستوير
دهپته لينان - تير .

ENG: Mush

خارنا تير . وهگو لينانا دراي
- گهمني شامي - بٺاڦي ٺان
شيري .

مهتال - چهگي وهگو سيلني جهنگاوهر ا
جهنگيا (مقابل) ددانه بهر خو
دا شير ڦي نه گهڦن .

ENG: Metal
ME, OFR, L: Metallum.

مهعدن ، ههرجي تڻتڻي ڙ
مهعدني هاتيئه چيڪرن .

مهترك - جهي پي لسهر مهري .

ENG: Mattock
ME: Mattok
AS: Mattuc
IE: Mat

تهڦري دودهڦ ، بو ڪولان و
بريني

مبش - گه زندا ناف مالا ياره تر ل ناف
پيساتن دژيت .

ENG: Midge
ME: Migge
G: Mucke
IE: Mu.

مير - نيري گه هشتي . بژن .

SANS: Marya گه نج

IE: Merja

مات - مت - بي دهنک . بي ناخفتن .

ENG: Mute
ME: Muet
L: Mutus.

بي دهنک . نه شيت ب ناخفت .
ژبه ر عاجزي ، پوسيده بي .

مه يونيك - مه يمون - حه يواني چاف
له روه دگهت .

ENG: Monkey مه يمون
ENG: Mime
L: Mimus
G: Mimos

چاف لي گه ر . بزارقه گه ر

ENG: Mimic
GR: Mimikos
L: Mimicus

بزارقه گه رنا رابون و اړه نشتنې
نان ناخفتني .

م - به قلې نيري . ژن . كچ .

ENG: Female
ME. OFR: Femelle
L: Femella.

ژند - م

ن

نياسين - ناسين • زانين • ڙيڪ جوڊاڪرنا
 خه لکي ب نافي •

ENG: Know

L: Gno-cere

GR: (gi)gno-skein

ناڪ - ڪورڪا ل نيقه ڪا زڪن مروفا •

ENG: Nave

ME. AS: Nafela

G: Nabel

IE: Nobk

ناڪ - ناو - بي مروفا بي دهينسه
 نياسين • ڙيڪ جوڊاڪرنا •

ENG: Name

ME: Naam

AS: Nama

G: Name

L: Nomen

IE: Nomen.

مرن - مردن - روح ڙي چون • بويهه
 تهرم •

ENG: Mart

ME. OFR. L: Mors

Mortis.

مردال - توپي - مري ، جه يوانتي توپي نه
 مهر ڙي ڪري •

ENG: Mortal

ME. OFR. L: Mortalis.

مشڪ - جوڊي هوپن •

L: Mus.

ME. OFR. Musc

CANS: Mushka

IE: Mus.

ميز - دهستنقيرا زراف •

L: Mictus

IE: Meigh

ميزتن

نوي - نو ، تازه ، نه هاتيبه دستفهدان .

ENG: New

ME: Newe

AS: Niue

G: Neu

L: Novus

IE: Newos.

نوفا - نافي هندهك كچا . ژنا . ناف .

L: Nova

Navus

ژ

ستيركه گه لهك گهش دبيت .

پاشي هيدى هيدى تارى دبيت .

نهو - نوکه . فن تافى .

ENG: Now

ME: Nou-nu

AS: Nu.

L: Nunc

Nunce

ژ

IE: Nu

نهلي - بچويکيت کوري ، کچي .

ENG: Nephew

ME: Neve. Neveu

OF: Neveu.

Nepos

ژ

نهلي . بچويکيت خوشکى نان

برای برازا نان خوارزا .

نهه - ژمارا ئيك ژ ههشتى پتر .
ههشت و ئيك .

ENG: Nine

ME: Nyen

AS: Nigon

G: Neum

IE: Enewen

نوه - نه - نه خير .

ENG: No

ME. AS: Na

Ne

ژ

ههستیق - نامانی گلبیشی رادده نین .
 یی بدهستک و ره خه ک له گری .

OFR: Estive
 L: Stiva

پاشییا گیتسینی .

هه پرمی - بیس .

Ahriman ب باوهریا من ژ
 نیشانا خرابین ددیانهت و ئولا
 زمراده شتیردا هاتییه .

ههشت - ههفت و ئیک (ژماره)

ENG: Eight
 G: Acht

هه یهو - (دهنگی) نیشانا گو هه نه دانی،
 حیبه تی ، بیهن ته نگی . پوسیده یی .

ENG: Heigh ho

هـ

ههستی - نیسکان

ENG: Asteo
 GR: Osteon

هه شتیی : نخطبوط . گیاندری دهریانی
 یی ب ههشت پییا .

GR. L:Oktopodes

هه ی - (دهنگی) بو دیار کرنا خوشی ،
 حیبه تی .

ENG: Heigh

هه یهو - (دهنگی) پوسیده یی گو هه نه دانی

ENG: Heigh ho

هلدان - بلند کرنا تشتی • نه خاسمه
په روکا • وه کو چاکا ، په ردا ،
هوچکا • هند •

ME: Molden
AS: Holdan
Goth: Haldan.

هلوب - هلویک - مروقی نه وه ک خه لکی •
بن سه روبر

ON: Hloup
IE: Klou-b

جوبل - مروقی نه وه ک خه لکی بریقه
دجیت • ستوبر و بن سه روبر

ENG: Hoppole.
Hobble.

مروقی وه ک هه سپی به ندگری ،
قه یدگری ، بریقه دجیت •

هیره - قیری تیره • لکی جهی •

ENG: Here
ME. AS: Her
GR: Hier
IE: Here.

هری - موی په زی •

ENG: Hair
ME: Hcer. Here
OFR: Haire
G: Haar

موی - مو •

هش - هوش - بن ده ننگ ، ناخفتنی
قه بره •

ENG: Hush
ME: Huschen.

وہرگیران - سہروبن گون • تشہ کی
 ڈ تشہ کی دی چیکہن

ENG: Verga
 L: Vergere

سہروہسا ولگیران

ENG: Willow
 AS: Wilig. welig
 D: Wilg
 IE: Wel.

وہرگیران - قہاندن •

وہی - (دہنگی) - بہتین ، جیبہ تی ،
 پوسیلہ بی ہند ••

ENG: Woe
 ME: Wo
 AS: Wa
 Goth: Wai
 L: Vae

ہلکرن - لیک بادان ٹالاندن ، وہ کو
 کلولکا ہندکا ، دہزیا •

GR: Helike
 ENG: Willow
 IE: Wel.

ہیک - ہیلکہ - تشہ تیقل سپی بی
 ہیت بالندا ، مہل - دکھن •

ENG: Egg
 ME: Egg, Egge
 ON: Egg ڈ

وہریس - ہندکن بادای ، بی ستویر •

ENG: Twist
 ME: Twisten
 AS: Twist
 • Twist جیمک ڈ

ٹانکو لیک بادان و ٹالاندنا دو
 رستا نان ہندکا •

وہریسی ستویر بی گہیا بی
 اگر تددہن •

و

وئل - دیار کرنا ئیشانی ، ژانی ،
پوسیده بی ، یا به لاقه ل ناکه
سترانیت کوردی •

ENG: Wail
ME: Wailen
ON: Vala

قیری ژبهر ژانی ئیشانی ،
عاجزی •

ویران - کافل - هه رفتی •

ENG: War
ME. ON. FR: Werre
OHG: Werra
IE: Wers

شهر • جهنگ - ئیختنا شهر
نوردی ژ نه گهرا لیکدان و شهر پتی
کافل کرن، هه رفاندن - خراب کرن

وهرتن - پنبونا لهشی ، •

ENG. ME: Werte. Warte
AS: Wearte
G: warze
IE: Wer

وهرمتنا لهشی • بالولک •

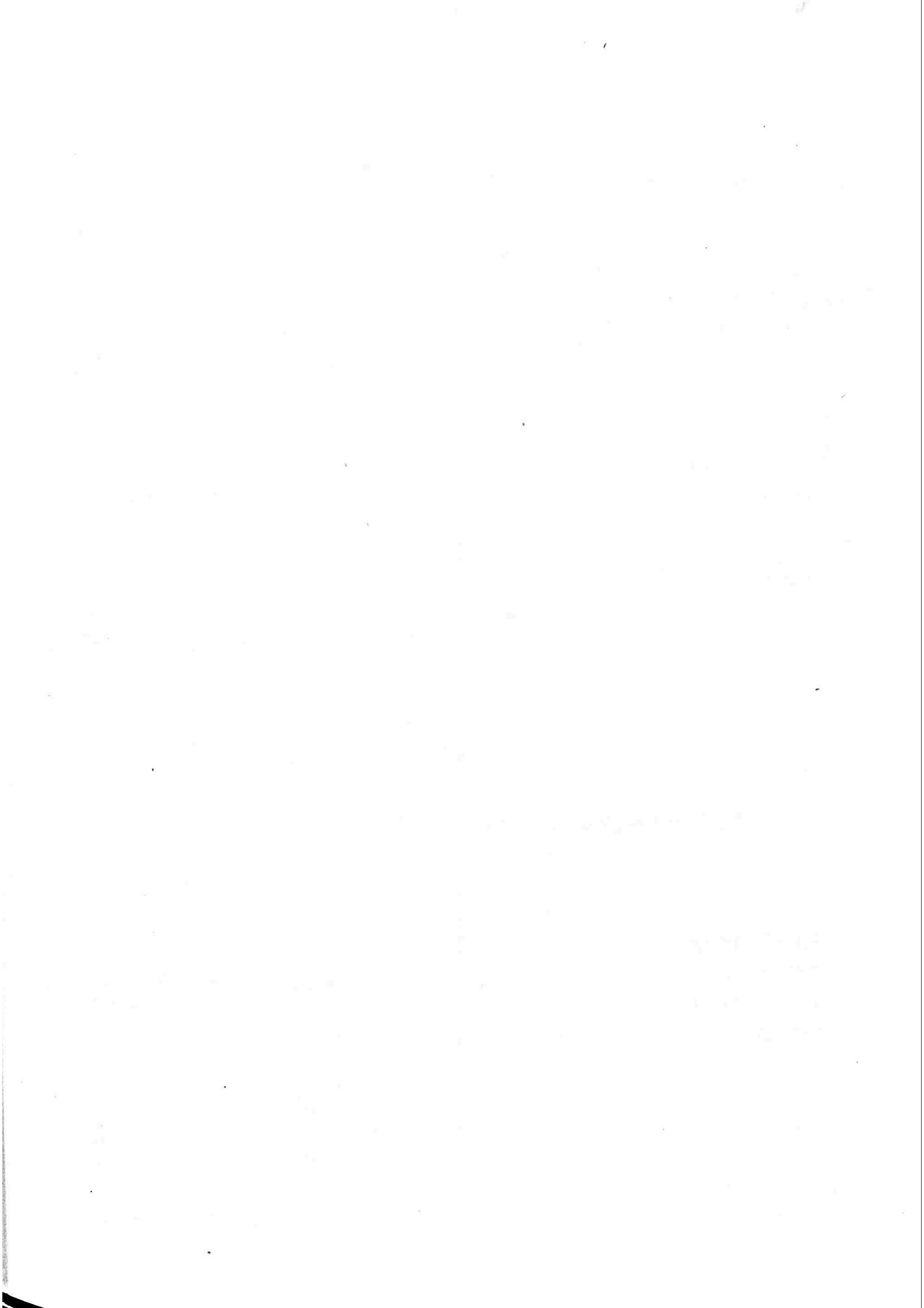
وهسا بالی ورتگی ، وولو ، ووما •

ENG: So
ME: So. Swa
Goth: Swa
OHG: So
IE: Se. Swc.

وج - قازانج - فایده •

ENG: Wage
ME: Wagen
ON. FR: Wagier

قازانجا مروف دکهت ، گری یا ،
مروف وهردگریت •

محمد امين عثمان

مفردات كردية - اوروپية
(مقارنة)

KURDISH - EUROPIAN
VOCABULARIES

COMPARED BY :

M. EMEEN OTHMAN

تم الايداع في المكتبة الوطنية ببغداد ١٤٠٨ لسنة ١٩٨٢

مطبعة الفتيحة الحديثة

محمد امين عثمان

مفردات كردية - اوروپية
(مقارنة)

KURDISH - EUROPIAN
VOCABULARIES

COMPARED BY: M. EMEEN OTHMAN

رقم الايداع في المكتبة الوطنية - بغداد
١٤٠٨ لسنة ١٩٨٢

سعر النسخة (دينار واحد)

طبع مطبعة سلمى الفنية الحديثة - بغداد
هاتف ٨٨٨٥٤٧٢